

ARCHEFAKT

PRACOWNIA ARCHITEKTONICZNA

Ul. Mozarta 6/918

02-736 Warszawa

T.: +48 (22) 100 52 80

M: office@archefakt.pl

SPECYFIKACJA TECHNICZNA WYKONANIA I ODBIORU ROBÓT BUDOWLANYCH do dokumentacji technicznej

INSTALACJE SANITARNE – CENTRALNEGO OGRZEWANIA

Nazwa zamierzenia:	REMONT WYBRANYCH POMIESZCZEŃ SZATNIOWO-SANITARNYCH ORAZ SPORTOWYCH PAWILONU WIELOFUNKCYJNEGO W OŚRODKU SPORTU I REKREACJI M.ST. WARSZAWY W DZIELNICY TARGÓWEK
Adres obiektu budowlanego:	ul. Łabiszyńska 20, 03-397 Warszawa
Kat. obiektu budowlanego:	V
Nr. obrębu ewidencyjnego:	jedn. ewid. 146511_8.0804, obr. 0804,
Nr działek ewidencyjnych:	działka nr ewid. 6/8
Imię i nazwisko lub nazwa Inwestora:	Miasto Stołeczne Warszawa, Ośrodek Sportu i Rekreacji m. st. Warszawy w Dzielnicy Targówek
Adres Inwestora:	ul. Łabiszyńska 20, 03-397 Warszawa
Wspólny kod CPV	45332200-5
Data opracowania	18.03.2025

***Akty prawne, normy i aprobaty techniczne, inne dokumenty i ustalenia techniczne
może traktować bezpośrednio lub zastosować dokumenty równoważne***

1. BUDOWA WEWNĘTRZNEJ INSTALACJI CENTRALNEGO OGRZEWANIA

1. Kody CPV:

- 45331000-6 – Instalowanie urządzeń grzewczych, wentylacyjnych i klimatyzacyjnych,
- 45331100-7 – Instalowanie centralnego ogrzewania,
- 45330000-9 – Roboty instalacyjne wodno-kanalizacyjne i sanitarne.

2. Przedmiot Specyfikacji Technicznej /ST/

Przedmiotem niniejszej Specyfikacji Technicznej są wymagania dotyczące wykonania i odbioru robót związanych z instalacją centralnego ogrzewania w budynku Ośrodka Sportu i Rekreacji m.st. Warszawy w Dzielnicy Targówek przy ul. Łabiszyńskiej 20 w Warszawie.

3. Zakres robót objętych Specyfikacją

Roboty obejmują w szczególności:

- demontaż elementów instalacji przeznaczonych do wymiany (jeśli przewiduje dokumentacja),
- montaż nowych przewodów instalacji centralnego ogrzewania zgodnie z dokumentacją projektową,
- montaż pionów i przewodów rozdzielczych wraz z mocowaniami i kompensacją wydłużeń,
- montaż grzejników stalowych płytowych oraz grzejników drabinkowych w pomieszczeniach sanitarnych,
- montaż armatury odcinającej, regulacyjnej i odpowietrzającej,
- podłączenie nagrzewnic central wentylacyjnych do instalacji grzewczej,
- wykonanie przejść przewodów przez przegrody budowlane w tulejach ochronnych z zachowaniem wymaganej odporności ogniowej,
- wykonanie izolacji cieplnej przewodów zgodnie z wymaganiami Warunków Technicznych,
- przeprowadzenie prób ciśnieniowych i płukania instalacji,
- regulację hydrauliczną instalacji i sporządzenie dokumentacji powykonawczej.

4. Określenia podstawowe

- **Instalacja centralnego ogrzewania (c.o.)** – układ przewodów, armatury, pomp, urządzeń zabezpieczających i odbiorników ciepła (grzejników/nagrzewnic) służący do przekazywania ciepła do pomieszczeń budynku.
- **Czynnik grzewczy** – woda instalacyjna (ewentualnie z dodatkiem inhibitorów korozji/antyamarzaniowych), krążąca w obiegu zamkniętym.
- **Parametry obliczeniowe** – temperatura zasilania/powrotu i ciśnienie robocze przyjęte w dokumentacji projektowej (np. 70/50°C, 6 bar).
- **Ciśnienie statyczne** – ciśnienie słupa wody wynikające z wysokości instalacji, mierzone przy braku przepływu.
- **Ciśnienie próbne** – ciśnienie stosowane podczas badania szczelności (zwykle 1,5 × ciśnienie robocze, nie mniej niż wartość wymagana w projekcie).
- **Przewód zasilający/powrotny** – przewód doprowadzający/odprowadzający czynnik grzewczy do/od odbiorników ciepła.
- **Pion c.o.** – pionowy przewód rozprowadzający czynnik grzewczy na kondygnacje.
- **Przewód rozdzielczy** – przewód poziomy rozprowadzający czynnik z pionów do odbiorników.
- **Odbiornik ciepła (grzejnik)** – urządzenie (np. stalowy płytowy, drabinkowy, konwektor) przekazujące ciepło do pomieszczenia.
- **Nagrzewnica wodna** – wymiennik ciepła w centrali wentylacyjnej, zasilany z instalacji c.o.
- **Odpowietrznik** – urządzenie do usuwania powietrza z instalacji (automatyczny lub ręczny).
- **Separator powietrza/zanieczyszczeń** – urządzenie do ciągłego wytrącania pęcherzy powietrza i cząstek stałych z czynnika grzewczego.
- **Pompa obiegowa** – urządzenie wymuszające przepływ czynnika grzewczego w obiegu (pojedyncza lub w układzie rezerwowym).
- **Armatura odcinająca** – zawory umożliwiające odcięcie części instalacji (zawory kulowe, zasuwy).
- **Armatura regulacyjna** – zawory regulacyjne, równoważące, termostatyczne przy grzejnikach, zawory trójdrogowe/mieszające – służące do regulacji przepływu i temperatury.

- **Nastawa wstępna** – fabryczne lub obliczeniowe ustawienie elementu regulacyjnego (zaworu/grzejnika) zapewniające projektowe rozdziały przepływów.
- **Naczynie wzbiornicze przeponowe** – urządzenie kompensujące zmiany objętości wody w instalacji zamkniętej.
- **Zawór bezpieczeństwa** – armatura zabezpieczająca instalację przed nadmiernym wzrostem ciśnienia.
- **Zawór zwrotny** – armatura zabezpieczająca przed przepływem wstecznym.
- **Uzupełnianie instalacji (doinstalowanie wody)** – kontrolowane uzupełnianie ubytków czynnika grzewczego, zwykle przez stację uzdatniania/napełniania.
- **Płukanie instalacji** – proces hydraulicznego czyszczenia przewodów przed oddaniem do eksploatacji.
- **Uzdatnianie wody instalacyjnej** – przygotowanie wody (odsolenie, odgazowanie, inhibitory) zgodnie z wytycznymi producentów źródła ciepła/armatury.
- **Izolacja cieplna przewodów** – otuliny o wymaganej grubości i parametrach λ , ograniczające straty ciepła i kondensację (zgodnie z WT i PN-B-02421).
- **Kompensacja wydłużeń** – sposób montażu (punkty stałe/przesuwne, pętle kompensacyjne) umożliwiający swobodne odkształcenia termiczne przewodów.
- **Próba szczelności na zimno/na gorąco** – badanie szczelności instalacji odpowiednio w temperaturze otoczenia i po rozruchu z czynnikiem podgrzanym.
- **Regulacja hydrauliczna** – ustawienie przepływów w gałęziach/odbiornikach do wartości projektowych (równoważenie statyczne/dynamiczne).
- **Dokumentacja powykonawcza** – zaktualizowane rzuty, schematy, zestawienia i protokoły badań odzwierciedlające stan faktycznie wykonany.

5. Ogólne wymagania dotyczące robót

- Roboty należy wykonać zgodnie z dokumentacją projektową, niniejszą Specyfikacją Techniczną, obowiązującymi normami, zasadami wiedzy technicznej oraz przepisami BHP i p.poż.
- Wszelkie materiały i urządzenia zastosowane do wykonania instalacji muszą posiadać aktualne aprobaty techniczne, deklaracje zgodności lub certyfikaty dopuszczające je do stosowania w budownictwie na terenie RP.
- Wykonawca zobowiązany jest do prowadzenia robót w sposób zapewniający bezpieczeństwo konstrukcji budynku, ochronę istniejących instalacji oraz do koordynacji z robotami innych branż.

- Instalacja powinna być wykonana w sposób zapewniający jej szczelność, trwałość i niezawodność w okresie eksploatacji.
- Wszystkie przewody należy prowadzić zgodnie z dokumentacją projektową, z zachowaniem wymaganych spadków i średnic, a przejścia przez przegrody budowlane należy wykonywać w tulejach ochronnych.
- Roboty należy prowadzić w sposób minimalizujący uciążliwości dla użytkowników obiektu; wszelkie prace powodujące zakłócenia należy uzgadniać z Inwestorem i Inspektorem nadzoru.
- W trakcie realizacji należy chronić zamontowane elementy przed uszkodzeniem, zabrudzeniem i zalaniem wodą.
- Po zakończeniu robót Wykonawca zobowiązany jest do usunięcia odpadów i przywrócenia terenu budowy do stanu pierwotnego.
- Instalacja podlega próbom szczelności, odbiorowi technicznemu oraz inwentaryzacji powykonawczej.

6. Materiały

Wskazanie nazw producentów w dokumentacji projektowej ma na celu doprecyzowanie przedmiotu zamówienia. Dopuszcza się stosowanie materiałów równoważnych pod warunkiem, że posiadają parametry techniczne nie gorsze niż określone w dokumentacji projektowej i niniejszej Specyfikacji. W przypadku zastosowania materiałów równoważnych Wykonawca zobowiązany jest przedstawić karty katalogowe, dane techniczne oraz aprobaty techniczne potwierdzające ich przydatność.

Do stosowania dopuszcza się wyłącznie wyroby budowlane:

- posiadające certyfikat na znak bezpieczeństwa, zgodne z Polskimi Normami lub aprobatami technicznymi,
- dla których dokonano oceny zgodności i wydano certyfikat zgodności lub deklarację zgodności z Polską Normą lub aprobatą techniczną,
- oznaczone znakiem CE i zgodne z europejską aprobatą techniczną lub krajową specyfikacją techniczną państw członkowskich UE,
- znajdujące się w wykazie wyrobów o niewielkim znaczeniu dla zdrowia i bezpieczeństwa, dla których producent wydał deklarację zgodności z zasadami sztuki budowlanej.

6.1. Materiały do wykonania instalacji kanalizacji sanitarnej

Materiały do wykonania instalacji centralnego ogrzewania muszą być zgodne z Dokumentacją Projektową, niniejszą Specyfikacją Techniczną oraz posiadać oznakowanie CE lub krajową deklarację zgodności.

Do stosowania dopuszcza się w szczególności:

- **rury stalowe czarne bez szwu lub ze szwem, spawane** wg PN-EN 10255, 10217 – do pionów, poziomów rozdzielczych i podejść do grzejników,
- **kształtki stalowe spawane i gwintowane** – kolana, trójniki, redukcje, mufy, nypły,
- **grzejniki stalowe płytowe** zgodne z PN-EN 442 (np. typy 22, 33) oraz **grzejniki drabinkowe** w pomieszczeniach sanitarnych,
- **armaturę odcinającą i regulacyjną**: zawory kulowe, zawory równoważące, zawory termostaticzne z nastawą wstępną, głowice termostaticzne,
- **armaturę odpowietrzającą i zabezpieczającą**: odpowietrzniki automatyczne i ręczne, zawory zwrotne, zawory bezpieczeństwa (jeśli wymagane w układzie),
- **osprzęt instalacyjny**: filtry siatkowe, zawory spustowe, regulatory różnicy ciśnień,
- **naczynia przeponowe i separatory powietrza/zanieczyszczeń** – zgodnie z dokumentacją węzła cieplnego,
- **izolacje cieplne przewodów** – otuliny z pianki PE, kauczuku syntetycznego lub wełny mineralnej w płaszczu foliowym, o współczynniku $\lambda \leq 0,040$ W/mK, zgodnie z PN-B-02421 i WT 2021,
- **elementy montażowe**: obejmy stalowe z wkładką gumową, wsporniki, konstrukcje nośne, tuleje ochronne do przejść przez przegrody budowlane.

Materiały należy przechowywać w pomieszczeniach suchych, zabezpieczonych przed zawilgoceniem i uszkodzeniami mechanicznymi. Rury stalowe magazynować na podkładach, w pozycji poziomej, z zabezpieczeniem przed korozją powierzchniową.

6.2. Składowanie materiałów

- rury i kształtki należy przechowywać w pomieszczeniach suchych i czystych lub pod zadaszeniem, chroniąc przed nasłonecznieniem i wysoką temperaturą,
- kształtki i uszczelki należy przechowywać w opakowaniach fabrycznych, do momentu wbudowania,
- elementy akcesoryjne i armatura powinna być zabezpieczona przed uszkodzeniem mechanicznym i zabrudzeniem.

7. Sprzęt

Wykonawca powinien dysponować sprawnym technicznie sprzętem dostosowanym do technologii spawania i montażu instalacji centralnego ogrzewania. Sprzęt musi spełniać wymagania BHP i ochrony środowiska oraz być obsługiwany przez osoby posiadające odpowiednie uprawnienia.

Sprzęt niezbędny do wykonania robót:

- spawarki elektryczne i gazowe do spawania rur stalowych czarnych,
- przecinarki tarczowe lub piły mechaniczne do cięcia rur stalowych,
- szlifierki kątowe z tarczami do obróbki spoin i krawędzi,
- giętarek do rur stalowych (manualne lub hydrauliczne),
- gwintownice do wykonywania połączeń gwintowanych w miejscach przewidzianych projektem,
- narzędzia montażowe: klucze do rur, szczypce, wiertarki, wkrętarki, młoty udarowe do wykonywania otworów w przegrodach,
- urządzenia do prób ciśnieniowych – pompy ciśnieniowe ręczne lub elektryczne z manometrem rejestrującym,
- pompy do płukania i uzdatniania instalacji,
- sprzęt pomocniczy: rusztowania, drabiny, podnośniki, wózki transportowe do przenoszenia grzejników i odcinków przewodów.

Wszelki sprzęt musi być stosowany zgodnie z instrukcjami producenta i zasadami sztuki instalacyjnej.

8. Transport

Materiały i urządzenia przeznaczone do instalacji centralnego ogrzewania należy transportować w sposób zabezpieczający je przed uszkodzeniami mechanicznymi, korozją oraz zabrudzeniem.

- Rury stalowe czarne należy przewozić na samochodach o odpowiedniej długości skrzyni ładunkowej, zabezpieczone przed przemieszczaniem się w czasie jazdy. Przy transporcie dłuższych odcinków dopuszczalne jest wystawianie poza skrzynię, lecz nie więcej niż 1 m, z zachowaniem przepisów ruchu drogowego. Rury muszą być układane na podkładach drewnianych i zabezpieczone pasami transportowymi.
- Kształtki i armaturę transportować w opakowaniach fabrycznych, chroniących przed uszkodzeniem mechanicznym, zawilgoceniem i zabrudzeniem. Zawory, odpowietrzniki i elementy regulacyjne powinny być przewożone w pozycji zabezpieczającej przed uderzeniami.
- Grzejniki stalowe należy transportować w pozycji zgodnej z zaleceniami producenta, w opakowaniach fabrycznych, chroniących przed uszkodzeniem powłoki lakierniczej. Niedopuszczalne jest układanie grzejników jeden na drugim bez przekładek zabezpieczających.
- Izolacje cieplne (otuliny PE, kauczukowe, z wełny mineralnej) należy przewozić w oryginalnych opakowaniach foliowych lub kartonowych, zabezpieczonych przed zawilgoceniem, zgnieceniem i promieniowaniem UV.
- Osprzęt instalacyjny (obejmy, wsporniki, tuleje, elementy montażowe) przewozić w opakowaniach zbiorczych, zabezpieczonych przed rozsypaniem i korozją.

Podczas transportu wszystkie materiały i urządzenia muszą być unieruchomione, aby wyeliminować możliwość przesunięć, wstrząsów i uszkodzeń w trakcie przewozu.

9. Wykonanie robót

Roboty należy prowadzić zgodnie z Dokumentacją Projektową, niniejszą Specyfikacją Techniczną, obowiązującymi normami, zasadami sztuki instalacyjnej oraz przepisami BHP i p.poż. Wszelkie odstępstwa wymagają akceptacji Inżyniera nadzoru.

9.1. Montaż przewodów stalowych

- Przewody magistralne i piony należy wykonywać z rur stalowych czarnych spawanych, zgodnie z trasami podanymi w projekcie.
- Połączenia wykonywać metodą spawania; połączenia gwintowane dopuszcza się tylko przy armaturze.
- Przewody prowadzić wzdłuż ścian, stropów lub w szachtach instalacyjnych.
- Przejścia przez przegrody budowlane wykonywać w tulejach ochronnych o średnicy większej od średnicy rury o min. 2 cm, z zachowaniem odporności ogniowej.
- Spoiny po oczyszczeniu zabezpieczyć powłoką antykorozyjną.

9.2. Montaż przewodów z PEX/AL/PEX

- odejścia do grzejników i rozprowadzenia na kondygnacjach należy wykonywać z rur wielowarstwowych PEX/AL/PEX lub PE-RT/AL/PE-RT.
- Połączenia wykonywać na złączkach systemowych zaprasowywanych – przy użyciu zaciskarek zgodnych z systemem.
- Przewody prowadzić w peszlach ochronnych, bruzdach lub w systemowych listwach podłogowych, zapewniając możliwość kompensacji wydłużeń cieplnych.
- Promienie gięcia rur powinny być zgodne z zaleceniami producenta, niedopuszczalne jest łamanie rur poza parametrami systemowymi.
- Wszelkie przejścia przez przegrody należy wykonywać w rurach osłonowych (peszlach) umożliwiających swobodny ruch termiczny.

9.3. Podpory i kompensacje przewodów

- Przewody stalowe mocować na podporach stałych i przesuwnych, w odległościach zgodnych z normą PN oraz zaleceniami producenta systemu mocowań.
- Przewody PEX/AL/PEX prowadzone w peszlach w posadzkach lub bruzdach nie wymagają podpór, jednak należy stosować punkty mocujące w rozdzielaczach i przy grzejnikach.
- Kompensację wydłużeń przewodów stalowych należy zapewnić przez odpowiednie prowadzenie instalacji (łuki, zmiany kierunku) lub zastosowanie kompensatorów.

9.4 Montaż grzejników

Grzejniki stalowe płytowe i drabinkowe montować w lokalizacjach przewidzianych w projekcie, na konsolach ściennych lub stojakach podłogowych.

Zachować odległości montażowe: od podłogi $\geq 10\text{--}12\text{ cm}$, od parapetu $\geq 10\text{ cm}$, od ściany $3\text{--}5\text{ cm}$.

Grzejniki wyposażać w: zawór termostatyczny z nastawą wstępną, zawór odcinający na powrocie oraz odpowietrznik.

Grzejniki podłączać do przewodów PEX/AL/PEX zgodnie ze schematem projektowym (system dolnego podłączenia, bocznego lub krzyżowego).

9.5 Montaż armatury

Armaturę odcinającą, regulacyjną i zabezpieczającą montować w miejscach łatwo dostępnych do obsługi i konserwacji.

Kierunek montażu zaworów musi być zgodny z oznaczeniem producenta.

Armaturę spustową montować w najniższych punktach instalacji, z końcówkami umożliwiającymi podłączenie węża do spuszczenia wody.

9.6 Izolacje przewodów

Przewody stalowe rozdzielcze i piony izolować zgodnie z wymaganiami WT i PN-B-02421, grubość min. 40 mm dla średnic $\leq 90\text{ mm}$, oraz $\geq 50\text{ mm}$ dla średnic $> 90\text{ mm}$.

Przewody PEX/AL/PEX prowadzone w posadzkach i bruzdach – zabezpieczyć termicznie i akustycznie, stosując peszle i otuliny systemowe.

Izolacje układać w sposób ciągły, szczelny, bez mostków cieplnych.

9.7 Włączenie do węzła cieplnego

Instalację należy podłączyć do rozdzielacza węzła cieplnego w miejscach przewidzianych w dokumentacji projektowej.

Połączenia z węzłem wykonać z rur stalowych spawanych, montując armaturę odcinającą, filtr siatkowy, odpowietrznik i zawory regulacyjne zgodnie z projektem.

Włączenie musi zapewnić możliwość łatwego odcięcia i serwisowania instalacji.

9.8 Próby i płukanie instalacji

Po zakończeniu montażu należy przeprowadzić próbę szczelności wodą pod ciśnieniem równym $1,5 \times$ ciśnienie robocze, lecz nie mniejszym niż $0,6\text{ MPa}$.

Instalację należy dokładnie przepłukać wodą, usuwając zanieczyszczenia i pozostałości po spawaniu.

Woda instalacyjna powinna być uzdatniona (zmiękczona, odgazowana), zgodnie z wytycznymi producenta węzła cieplnego i PN-EN 12828.

9.9 Regulacja i uruchomienie instalacji

Po płukaniu i napełnieniu instalacji należy wykonać regulację hydrauliczną – ustawienie przepływów w pionach, gałęziach i przy grzejnikach do wartości projektowych.

Sprawdzić nastawy zaworów termostatycznych i równoważących.

Uruchomienie instalacji przeprowadzić w obecności Inżyniera nadzoru, wykonując próbę działania przy temperaturze obliczeniowej czynnika grzewczego.

10. Rozpoczęcie robót

Przed przystąpieniem do montażu instalacji kanalizacji sanitarnej Kierownik robót powinien stwierdzić, że:

- obiekt spełnia warunki zgodne z przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, umożliwiające bezpieczne prowadzenie robót instalacyjnych,
- elementy budowlano-konstrukcyjne mające wpływ na montaż instalacji zostały wykonane zgodnie z dokumentacją projektową,
- przygotowano i udostępniono trasy prowadzenia przewodów, bruzdy, przepusty i otwory w stropach oraz ścianach,
- miejsca montażu pionów kanalizacyjnych i rewizji są wytyczone i skoordynowane z innymi instalacjami,
- zapewniono możliwość wykonania przejść przez przegrody budowlane oraz późniejszego uszczelnienia zgodnie z wymaganiami ochrony przeciwpożarowej,
- przewidziane do zabudowy materiały i urządzenia zostały sprawdzone pod względem zgodności z dokumentacją projektową, specyfikacją techniczną oraz posiadania odpowiednich atestów i deklaracji zgodności.

11. Kontrola i jakość robót

Wszystkie materiały użyte do wykonania instalacji centralnego ogrzewania muszą odpowiadać wymaganiom Dokumentacji Projektowej i Specyfikacji Technicznej oraz uzyskać akceptację Inspektora nadzoru. Dotyczy to w szczególności rur stalowych, rur PEX, kształtek systemowych, armatury odcinającej i regulacyjnej, grzejników, izolacji cieplnych i akustycznych.

12. Warunki przystąpienia do badań

Badania należy przeprowadzić w następujących fazach:

- przed zakryciem bruzd, stropów podwieszanych i szachtów instalacyjnych,
- przed zamurowaniem przejść przewodów przez przegrody budowlane,
- przed wykonaniem izolacji termicznej przewodów,
- po zakończeniu montażu przewodów, grzejników i armatury – przed próbą szczelności,
- po przeprowadzeniu prób szczelności i regulacji instalacji w okresie odbioru technicznego.

13. Badanie przewodów

- sprawdzenie prawidłowości prowadzenia przewodów stalowych i PEX zgodnie z projektem,
- kontrola rodzaju rur, średnic i sposobu połączeń (spawanych, gwintowanych, zaprasowywanych),
- sprawdzenie rozmieszczenia podpór i uchwytów oraz poprawności kompensacji wydłużeń,
- sprawdzenie wykonania przejść przez ściany i stropy (tuleje ochronne, zabezpieczenia ogniowe),

- kontrola prawidłowości wykonania izolacji cieplnej i akustycznej.

14. Badanie grzejników

- kontrola lokalizacji montażu grzejników względem dokumentacji projektowej,
- sprawdzenie typu i wymiarów grzejników,
- kontrola kompletności wyposażenia: zawory termostatyczne z nastawą wstępną, zawory odcinające, odpowietrzniki,
- ocena prawidłowości zamocowania (konsolki, stojaki).

15. Badanie szczelności instalacji

- po zakończeniu montażu instalację należy poddać próbie ciśnieniowej wodą zgodnie z PN-EN 12828,
- instalację napełnia się wodą i podnosi ciśnienie do wartości próbnej równej $1,5 \times$ ciśnienie robocze, lecz nie mniejsze niż 0,6 MPa,
- czas próby: min. 30 minut – niedopuszczalny jest spadek ciśnienia,
- wyniki próby szczelności należy udokumentować protokołem podpisanym przez Wykonawcę i Inspektora nadzoru.

16. Badanie armatury i urządzeń regulacyjnych

- sprawdzenie doboru i lokalizacji armatury zgodnie z projektem,
- kontrola kierunku montażu i prawidłowości działania zaworów odcinających, zwrotnych, równoważących, antyskażeniowych, reduktorów,
- sprawdzenie nastaw zaworów termostatycznych i regulatorów różnicy ciśnień,
- kontrola działania odpowietrzników automatycznych i ręcznych,
- ocena dostępności armatury do obsługi i konserwacji.

17. Obmiar robót

Obmiar robót określa faktyczny zakres wykonanych prac zgodnie z dokumentacją projektową i Specyfikacją Techniczną, w jednostkach ustalonych w kosztorysie. Obmiaru dokonuje Wykonawca po pisemnym powiadomieniu Inspektora nadzoru o zakresie i terminie obmiaru, co najmniej 3 dni przed jego przeprowadzeniem. Wyniki obmiaru wpisuje się do Księgi Obmiaru.

Obmiar gotowych robót przeprowadza się z częstotliwością wymaganą dla miesięcznych rozliczeń lub w innych terminach określonych w Umowie.

18. Jednostki obmiarowe:

- przewody stalowe spawane i PEX – mb (dla każdej średnicy, długość liczona w osi przewodu wraz z kształtkami),
- grzejniki stalowe płytowe i drabinkowe – szt.,
- armatura odcinająca, regulacyjna, zabezpieczająca – szt.,
- zawory termostatyczne z głowicami – kpl,
- odpowietrzniki automatyczne i ręczne – szt.,
- izolacja cieplna przewodów – mb,
- próba szczelności instalacji – kpl,
- płukanie i uzdatnienie instalacji – kpl,
- regulacja hydrauliczna instalacji – kpl.

W przypadku robót zanikających obmiar należy wykonać w trakcie ich realizacji i ująć w protokole odbiorowym.

19. Odbiór robót

Odbiór instalacji centralnego ogrzewania odbywa się w różnych fazach realizacji robót:

- *Odbiór międzyoperacyjny* – obejmuje roboty istotne i nieodwracalne, np. wykonanie przejść przez ściany i stropy, wykonanie bruzd, montaż przewodów w szachtach, spawanie przewodów stalowych. Sporządza się protokół stwierdzający jakość i przydatność robót.
- *Odbiór częściowy* – dotyczy elementów, do których dostęp zanika po postępie robót (np. przewody w bruzdach, w posadzkach, w szachtach instalacyjnych, odcinki zaizolowane). Sprawdza się zgodność z projektem i wykonuje próby szczelności. Protokół powinien jednoznacznie identyfikować odbieraną część instalacji.
- *Odbiór końcowy* – możliwy po zakończeniu wszystkich robót montażowych, próby szczelności i regulacji hydraulicznej z wynikiem pozytywnym. Do odbioru należy przedstawić: projekt powykonawczy, dziennik budowy, protokoły odbiorów międzyoperacyjnych i częściowych, protokoły prób szczelności i regulacji, dokumenty dopuszczające zastosowane materiały i urządzenia, instrukcje obsługi i gwarancje. Odbiór końcowy kończy się protokołarnym przejściem instalacji do użytkowania lub protokołarnym stwierdzeniem braku gotowości.

20. Podstawa płatności

Podstawą płatności jest cena ryczałtowa lub kosztorysowa skalkulowana przez Wykonawcę za pełny zakres robót przewidzianych w dokumentacji i Specyfikacji. Rozliczenia dokonywane są na podstawie faktycznie wykonanych robót, potwierdzonych protokołami odbioru, w podziale na etapy zgodnie z harmonogramem rzeczowo-finansowym.

21. Normy i przepisy

Przy wykonywaniu instalacji centralnego ogrzewania należy stosować się do obowiązujących przepisów prawa, Warunków Technicznych oraz Polskich Norm, w szczególności:

- **Ustawa Prawo budowlane** z dnia 7 lipca 1994 r. (Dz.U. z późn. zm.),
- **Rozporządzenie Ministra Infrastruktury** z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. z późn. zm.),
- **PN-EN 12828** – Instalacje grzewcze w budynkach – Projektowanie wodnych instalacji centralnego ogrzewania,
- **PN-EN 14336** – Instalacje grzewcze w budynkach – Odbiór wodnych instalacji centralnego ogrzewania,
- **PN-EN 442** – Grzejniki i konwektory – Wymagania i metody badań,
- **PN-EN 215** – Termostatyczne zawory grzejnikowe – Wymagania i metody badań,
- **PN-B-02421** – Ogrzewnictwo – Izolacja cieplna przewodów, armatury i urządzeń,
- **PN-EN ISO 15875** – Systemy przewodów z polietylenu sieciowanego (PE-X) do instalacji grzewczych i wodociągowych,

- **PN-EN ISO 21003** – Systemy rurowe wielowarstwowe przeznaczone do instalacji wodociągowych i grzewczych,
- **PN-EN 10255** – Rury stalowe czarne gwintowane i spawane do przewodów ciśnieniowych,
- **PN-EN 10217** – Rury stalowe do ciśnieniowych instalacji wodnych i grzewczych,
- **PN-EN ISO 15614** – Wymagania dotyczące spawania – kwalifikacja technologii spawania metali,
- **PN-EN 13480** – Rurociągi przemysłowe – wymagania konstrukcyjne i badania,
- **PN-EN 12170** – Systemy ogrzewcze w budynkach – Procedury badań odbiorczych i dokumentacja,
- **PN-EN 12171** – Systemy ogrzewcze w budynkach – Procedury konserwacji,
- Wytyczne producentów urządzeń i armatury (zawory, pompy, regulatory, grzejniki),
- Aktualne przepisy i wytyczne branżowe dotyczące jakości wody instalacyjnej (uzdatnianie, ochrona przed korozją i osadami).